

НАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ АВТОРСЬКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Виконання зобов'язання можна визначити як здійснення боржником тієї дії, яку має право вимагати кредитор на підставі існуючого між ними правового зв'язку. [1, с. 430] Під виконанням авторського договору маємо розуміти вчинення сторонами дій зі здійснення прав та виконання обов'язків, обумовлених зазначеним договором. Слід зазначити, що при характеристиці виконання зобов'язання у цивільно-правовій літературі дуже часто згадують принцип належного виконання зобов'язання, який містить ряд вимог щодо реалізації прав та обов'язків сторін зобов'язання. [2, с. 65]

Отже, що ж таке «належне виконання зобов'язання», чи «договірна дисципліна» згідно із законодавством України? Зміст зазначеного принципу, розкритася ст. 526 ЦК України, відповідно до якої, зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог Цивільного Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог — відповідно до звичаїв ділового обороту та інших вимог, що звичайно ставляться. Загальні умови належного виконання зобов'язань перераховані у цій статті, деталізуються у наступних статтях глави 48 ЦК України (ст. 527–545), їх аналіз дозволяє зробити висновок, що зобов'язання повинні виконуватися: належними суб'єктами; відносно належного предмету; у належний строк; у належному місці; належним способом; з належним оформленням виконаного.

Суб'єктами виконання зобов'язання є кредитор і боржник. Згідно зі ст. 527 ЦК України, боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор — прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлено договором або законом, не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту. При цьому, кожна із сторін у зобов'язанні має право вимагати доказів того, що обов'язок виконується належним боржником або виконання приймається належним кредитором чи уповноваженою на це особою, і несе ризик наслідків пред'явлення такої вимоги.

Виконання зобов'язання належному кредитору, має особливе значення в авторському договорі. Так, наприклад, належним кредитором при виконанні договору літературного замовлення, може бути не видавництво, а літературний агент, який представляє інтереси видавництва. У якості уповноваженої особи видавництва, договір також може укладати директор, головний редактор, та інші посадові особи. Отже, автор при виконанні договору, повинен передати твір, тій особі, яка

наділена видавництвом відповідними повноваженнями, та саме з якою був укладений зазначений договір.

Виконання зобов'язання належним боржником, має не менш важливе значення, для договірних відносин у сфері авторського права. Так, особистість автора, при виконанні авторського договору замовлення, відіграв істотну роль. Автор не має права, без дозволу замовника запросити співавтора, або передати свій обов'язок створити твір іншій особі. Окрім цього, замовник має право відмовитися від прийняття створеного за договором твору, якщо він був створений не автором особисто.

Виконання зобов'язання відносно належного предмету означає, що предмет виконання авторського договору повинен відповідати вимогам укладеного договору, та не суперечити вимогам закону.

Порядок здійснення боржником дій по виконанню авторського договору називається способом його виконання. Спосіб виконання зобов'язання перебуває у прямій залежності від предмета виконання. ЦК України закріплює презумпцію, за якою виконання зобов'язання частинами вважається неналежним. Так, згідно ст. 529 ЦК кредитор має право не приймати від боржника виконання його обов'язку частинами, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не впливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту. Що стосується авторсько-правових відносин, дуже частими є випадки виконання зобов'язання саме частинами. Наприклад, за авторським договором замовлення, автор та замовник на власний розсуд можуть обрати спосіб виконання зобов'язання, за яким автор представляє твір частинами, для його схвалення замовником.

Певні особливості має спосіб виконання зустрічних зобов'язань, що регулюється ст. 538 ЦК України. Так згідно з цією статтею, при зустрічному виконанні зобов'язання сторони повинні виконувати свої обов'язки одночасно, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства, не впливає із суті зобов'язання або звичаїв ділового обороту. А у разі невиконання однією із сторін у зобов'язанні свого обов'язку або за наявності очевидних підстав вважати, що вона не виконає свого обов'язку у встановлений строк або виконає його не в повному обсязі, друга сторона має право зупинити виконання свого обов'язку, відмовитися від його виконання частково, або у повному обсязі.

Зобов'язання за авторським договором повинні виконуватися у належний строк. Належним можна визначити такий строк, який встановлений законом, договором, або впливає із суті зобов'язання. Строк (термін) виконання зобов'язання може визначатися календарною датою, закінченням відповідного періоду часу, або вказівкою на подію, яка неминуче має настати.

За загальним правилом, згідно зі ст. 530 ЦК України, вважається що, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений,

або визначений моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час, а боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, якщо обов'язок негайного виконання не випливає із договору або актів цивільного законодавства.

Законом передбачас також можливість дострокового виконання зобов'язань. Ст. 531 ЦК України визначас, що боржник мас право виконати свій обов'язок достроково, якщо інше не встановлено договором, актами цивільного законодавства або не випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту. Однак, за загальним правилом, можливість дострокового виконання залежить від того, у інтересах кредитора чи боржника був встановлений зазначений строк (термін). Так, якщо строк установлений в інтересах кредитора, то він має право вимагати дострокового виконання зобов'язання, а боржник проявляти таку ініціативу не мас права. Якщо ж строк установлений в інтересах боржника, то він має право виконати свій обов'язок достроково, а кредитор не має права вимагати дострокового виконання.

Для того, щоб виконання вважалось належним, необхідно також, щоб воно відбулося у належному місці, яке визначається авторським договором, актами цивільного законодавства, або випливає із суті зобов'язання чи звичаїв ділового обороту.

Окрім всього вищезазначеного, у процесі виконання авторського договору, важливе значення має належне оформлення виконаного, тому що порушення цієї вимоги, не тільки створює перешкоди у доказуванні факту виконання, а й може призвести до негативних наслідків майнового характеру, таких як: припинення виконання зобов'язання, створення презумпції прострочення тощо. Отже при оформленні належного виконання авторського договору, слід звернути увагу на основні вимоги, що визначені у ст. 545 ЦК України.

Список використаних джерел

1. Харитонов Е. О., Саниахметова Н. А. Гражданское право Украины – Х.: ООО «Одиссей», 2004. 960 с.
2. Иоффе О. С. Обязательственное право / О. С. Иоффе – М.: Юр.Лит., 1975. 880с.